

28 Mayıs 2014, Eskişehir
28 мая 2014, Эскишехир

DÜNYA TÜRK FORUMU ВСЕМИРНЫЙ ТЮРКСКИЙ ФОРУМ

AKİL KİŞİLER KURULU
ТОПЛАНТИСИ 2

2-Е ЗАСЕДАНИЕ СОВЕТА МУДРЕЦОВ

GEÇİCİ SONUÇ RAPORU | ÖZET |
ВРЕМЕННОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ (СВОДНЫЙ ОТЧЕТ)

www.edirne.gov.tr

Partner Kurum

TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR BAŞKENTİ
www.eskisehir2013.org.tr

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
www.tasam.org

DÜNYA TÜRK FORUMU

AKİL KİŞİLER KURULU 2. TOPLANTISI

28 Mayıs 2014, Eskişehir

GEÇİCİ SONUÇ RAPORU (ÖZET)

Dünya Türk Forumu'nun ilkinde yapılan öneri sonucu oluşturulan DTF Akil Kişiler Kurulu'nun ikinci toplantısı 3. Dünya Türk Forumu öncesinde 28 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir'de Eskişehir Valisi ve Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Güngör Azim TUNA ve heyetinin teşekkürleri ile gerçekleştirilmiştir:

AKİL KİŞİLER KURULU LİSTESİ

Büyükelçi (E) Halil AKINCI, Türk Konseyi Genel Sekreteri

Prof. Dr. Ahat ANDİCAN, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi, Devlet Eski Bakanı

Prof. Dr. Faruk ŞEN, TAVAK Başkanı

Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ, 21.-22. Dönem Milletvekili

Prof. Dr. İsenbike TOGAN, Boğaziçi Üniversitesi

Hakkı ATUN, Doğu Akdeniz Üniversitesi Öğretim Üyesi, KKTC Eski Başbakanı ve Meclis Başkanı

Drs. Veyis GÜNGÖR, Avrupalı Türk Demokratlar Birliği Başkanı, Hollanda

Prof. Dr. Hakkı KESKİN, Almanya Türk Toplumunu Onursal Başkanı, Almanya

Prof. Dr. Kadırali KONKOBAYEV, Kırgız - Türk Manas Üniversitesi Öğretim Üyesi, Kırgızistan

Prof. Dr. Onur Bilge KULA, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Büyükelçi (E) Ali Engin OBA, TASAM Başkan Danışmanı

Anar RIZAYEV, Yazarlar Birliği Üyesi, Azerbaycan

Olcas SÜLEYMENOV, UNESCO Kazakistan Daimi Temsilcisi, Yazar, Kazakistan

Prof. Dr. Vamık VOLKAN, Virginia Üniversitesi Zihin ve İnsan İlişkileri Merkezi, ABD

TOPLANTI GÜNDEMİ

1. Giriş
2. 2. Dünya Türk Forumu Deklarasyonu Eylem Planı Müzakeresi
3. “Türk ve Ermeni Diasporaları; Kamu Diplomasisi: Fırsatlar ve Riskler” ana temaları hakkında Akil Kişiler Kurulu Görüşleri ve Muhtemel Katkıları
4. Türk Dünyası ve Diasporaları Gündemi
5. Küresel ve Bölgesel Sorunların Türk Dünyasına Yansımaları
6. 3. Dünya Türk Forumu Deklarasyonu ve 2014-15 Çalışma Planına Kurumsal ve Kişisel Öneriler
7. Diğer Konular

TOPLANTI NOTLARI ÖZETİ

Kurumsal bir girişim olan ve her yıl daha da geliştirilmeye çalışılan **Dünya Türk Forumu**’nun (DTF) Türk dünyası ile ilgili yapılan projelere olan katkısı önemlidir. DTF dünyanın dört bir yanından gelen Türk dünyası mensuplarının toplanması ve meselelerini tartışmaları için bir platform oluşturmakta ve yapılması gerekenlerle ilgili düşünce üretimine katkı sunmaktadır.

Bir araya gelmek, kültür ve turizmin gelişmesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda Türk dünyası Akil Kişiler Kurulu ve Forum çalışmaları, Eskişehir’de yürütülmekte olan diğer çalışmalarla birlikte Türk dünyasının hem kendi içindeki, hem de dış dünya ile ilişkilerinin gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır. 2. Dünya Türk Forumu’nda alınan karar gereğince bu yıl Türk dünyasının geleceğine katkı sağlayan kişi ve kurumlara verilecek **Kızıl Elma Ödülleri** de ayrıca önemlidir.

Eskişehir’in Türk Dünyası Kültür Başkenti olması münasebetiyle Akil Kişiler Kurulu’na ev sahipliği yapması ise ayrı bir önem taşımaktadır. Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi’nin de Eskişehir’de düzenleniyor olması yanında Türk Dünyası Yazarlar Birliği Meclisi’nin ve ilgili vakfın Eskişehir merkezli olarak kurulacak olması da ayrıca önemlidir.

Türk Dünyası Koordinasyon Merkezi, ortak iletişim dilini geliştirme amacıyla kurulan Türk Dünyası Yazarlar Birliği gibi kurumlara da Eskişehir ev sahipliği yapmaktadır. Bu faaliyetlerin daha geniş ve derin kültürel, siyasi ve ekonomik birlikteliklere vesile olması en fazla beklenen ve arzu edilen bir husustur.

Türkiye ile Hazar'ın doğusunda ve batısında kalan ülkeler arasında büyük bir **irtibat kopukluğu** yaşanmıştır. SSCB'nin dağılması ile birlikte ortaya çıkan yeni süreçte ise din, dil, tarih ve coğrafya gibi unsurlara çok fazla bel bağlanması ilişkilerin sağlıklı bir zeminde gelişmesini engellemiştir. Bu unsurlar önemli olmakla birlikte; kültür, turizm, ekonomi vb. alanlarda **sektörel, finansal ve stratejik derinleşme** ihtiyacı söz konusudur. 3. Dünya Türk Forumu'ndan itibaren yürütülecek olan faaliyetlerin ana temaları sektörel derinleşmeyi esas almaktadır.

Bütün Türk devletlerinin dünyanın dört bir tarafında **diasporaları** bulunmaktadır. Türkiye'nin sadece Almanya'da 3 milyonluk bir diasporası vardır. Ne var ki, **Türk dünyası diaspora imkanlarından tam olarak istifade edememektedir**. Dünyadaki başarılı örneklerden ilham alınarak ve geleneksel Türk girişimciliği de devreye sokularak diasporalardan daha fazla yararlanma imkânları geliştirilmelidir. Nitelikli diasporalar sayesinde ilgili bölgede stratejik alanlar teşkil edilebilecek, Türk devletlerinin uluslararası konumları; siyasi, ekonomik ilişkileri güçlendirilebilecektir.

Türk dünyası, İslam dünyası içerisinde mümtaz bir mevkiye sahiptir. İslam dünyasının yaklaşık 600 milyonu Hint, (Hindistan, Pakistan, Bangladeş) 300 milyonu Malay (Endonezya, Malezya vb.), 300 milyonu Arap, 200 milyonu Türk, 70 milyonu Fars Müslümanlardan, geri kalanı ise Afrikalı ve diğer bölgelerde yaşayan Müslümanlardan oluşmaktadır. Türk dünyası, sahip olduğu jeopolitik konumu, tarihi, siyasi ve kültürel mirası ile İslam dünyası içerisinde liderlik etme ve evrensel temsil potansiyeline sahiptir. **Türk Dünyası için bu durum hem geniş bir fırsat hem de büyük bir sorumluluk anlamına gelmektedir.**

Eskişehir Türk Dünyası Kültür Başkenti projesi bu bağlamda ayrı bir öneme sahiptir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken en önemli husus bu faaliyetlerin **sivil niteliklerinin ön plana** çıkarılmasıdır. Çünkü resmî faaliyetler sonucunda verilen mesajlar devlet propagandası olarak algılanabilmekte ve etkisi düşük kalabilmektedir. Bu bağlamda özellikle basın, yayın ve akademik faaliyetlerin de üzerinde durulması gerekir. **DTF Akil Kişiler Kurulu** faaliyetleri ve benzeri çalışmalar bu anlamda Türk dünyası için bir ışık mesabesinde değerlendirilebilir.

Türk dünyası ile ilgili çalışmaların, bir kerelik veya gereksiz tekrarlar şeklinde düzenlenmemesi gerekir. Bu noktada yürütülen **faaliyetlerin kurumsallaştırılması ve çeşitli kurumlarca yapılan faaliyetlerin sağlıklı irtibat zemininde eşgüdümlü hale getirilmesi** son derece önemlidir.

Son dönemde yapılan analizlerde **11 Eylül 2001** olayları temel referans noktası olmuştur. Bu tarihten 2012 yılına dek geçen 11 yıllık süre içerisinde Rusya, Hindistan, Çin, Brezilya, AB gibi güçlerin küresel; Türkiye ve İran gibi ülkelerin bölgesel liderliğinde **çok kutuplu bir küresel sistem denemesi** gerçekleşmiş ama başarılı olamamıştır. 2012'den itibaren, bu çok boyutlu sistem yönetilemediği için, **transatlantik ve trans-pasifik yatırım ortaklığı müzakere süreçleri** başlatılmıştır. Brezilya, Rusya ve Çin gibi önemli ülkeleri dışarda bırakan ve askerî boyutları da en az ekonomik boyutları kadar önemli olan bu süreçlerin 2016 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Türkiye, Avrupa Birliği'nin henüz dışında bulunduğu için söz konusu süreçleri yürüten ülkelerle tek tek müzakere etmek gibi neredeyse imkânsız bir durumla karşı karşıya bırakılmıştır. Acilen harekete geçilmemesi halinde, 2016 yılından itibaren Türkiye'yi uluslararası alanda çetin bir süreç beklemektedir.

Transatlantik ve Transpasifik Yatırım Ortaklığı Anlaşması süreçleri basit birer serbest ticaret anlaşması gibi algılanmaktadır. Oysa bunlar **kurulmakta olan yeni dünya düzeninin habercileri** niteliğindedir ve gerekli girişimlerin derhâl başlatılmaması halinde Türkiye ve diğer Türk cumhuriyetleri için büyük sorunların başlangıcı olabilir.

Ukrayna ve Suriye'de yaşanan olaylarla İran ve Batı arasında yaşanan gelişmeler, bulunduğumuz coğrafyanın ne denli çalkantı içinde olduğunu ortaya koymaktadır ve Türk dünyasının da bu türbülans içerisinde sarsılması kaçınılmazdır. **Son iki yüz yılda yaşadığımız deneyimler ışığında yol haritalarımızın güncellenmesi, yeni stratejiler belirlenmesi kaçınılmazdır.**

Rusya ile Batı arasında yaşanan gerilimler sadece Türkiye'yi değil, bütün Türk cumhuriyetlerini etkilemektedir. Örneğin Rusya'nın SSCB döneminden bu topraklarda kalan Ruslara ve bu ülkelerdeki iyi Rusça bilen herkese Rus vatandaşlığı vermesi bu ülkeler için ciddi kimlik sorunlarını beraberinde getirmiştir. Kazakistan bu sorunla mücadele edebilmek için dışarıdaki Kazakları ülkeye çağırmıştır. Ukrayna krizi Türkiye için ise çok daha derin ve karmaşık başka sorunların habercisi niteliğine haizdir.

Bu açıdan **Türk dünyasının “yumuşak güç” inşasına çok fazla ihtiyacı vardır.** Ekonomi, siyaset, teknoloji ve iletişim alanlarında gerçekleşen yenilikler devlet doğasında bir takım değişikliklerin yaşanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Değişen devlet doğasına ayak uyduramayan mevcut kurumların işe yaramaz hale geldikleri önümüzdeki süreçte görülecektir. Sert gücün ileri teknoloji ile donanmış mobil unsurlar hâline getirilip azaltılmasının ve buna karşılık daha önceki dönemlerde görülenin çok daha üstünde bir yumuşak güç inşasının gerekliliği açıktır.

Önümüzdeki dönemde **Pakistan - Hindistan arasında bir yakınlaşma** gözlemlenebilir. Nitekim tarihte ilk kez bir Pakistan başbakanının Hindistan’ı ziyaret edeceği duyurulmuştur. Muhtemel bir Pakistan - Hindistan barışı Türk dünyasının gerek kendi aralarındaki ilişkileri gerekse Batı dünyası ile ilişkileri üzerinde derin izler bırakacaktır.

Avrupa’da bulunan Türk diasporası varlıklı, orta sınıf niteliğine haizdir ve ekonomik bakımdan anavatan yardımına muhtaç değildir. Batı medeniyetiyle İslam medeniyeti arasındaki ilişkilerin hızlandırılmasında etkin rol oynama potansiyeline sahiptir.

Kıbrıs’ta diaspora durumundaki Türk halkı kendi devletini kurmuştur ve tanınma çabaları devam etmektedir. ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden’in kalabalık bir heyetle Ada’ya gerçekleştirdiği ziyaret ümit ve iyimserlik doğurmuştur. Ama bu heyet Rumların daveti üzerine Ada’yı ziyaret etmiştir. Bu da Ada üzerinde tanınan tek tarafın Rumlar olduğu vurgusunu güçlendirmektedir. Türkler ortak devletin bir parçası olarak görülmemektedir.

Türkiye’den **KKTC’ye su taşıma projesi** Türk tarafının tanınması yönünde katalizör rolü oynamaktadır. ABD Başkan Yardımcısı’nın KKTC Cumhurbaşkanı ile yaptığı görüşme de Türk tarafının elini güçlendirmiştir.

KKTC uluslararası alanda görülen tüm gelişmelere rağmen halâ baskılara ve ambargoya maruz kalmakta, Rum tarafı Türklerin tarihî siyasi haklarına dayalı tezlerini kabule yanaşmamaktadır. Bu noktada mevcut en önemli mücadele aracı **kamu diplomasisidir.** Sivil ve resmî kurumların bu alandaki çalışmaları önemlidir. Bu bağlamda sivil toplum örgütlerinin güçlendirilmesi hayati önem taşımaktadır. Türk dünyasının KKTC’yi daha fazla desteklemesi, örneğin **Türk Dünyası Konseyi’nin İslam İşbirliği Teşkilatı tarafından uygulanan Kıbrıs politikalarına benzer yaklaşımlar benimsemesi ve KKTC’nin bir devlet olarak Konsey’de uygun bir konumla temsil edilmesi de sorunun çözümüne olumlu katkı sağlayacaktır.** Ayrıca **Orta Asya cumhuriyetlerinin KKTC’yi tanımaları** noktasında da girişimler yoğunlaştırılmalıdır.

Bu arada, Türkiye ve KKTC adına **Türk tarafının uluslararası alandaki imajının düzeltilmesi amacıyla Ada'da bir takım faaliyetler** yürütülmektedir. Kuzey Lefkoşa'daki Ermeni manastırının restore edilmesi bu noktada atılan önemli adımlardan biridir. Beş Parmak Dağları'ndaki manastırın restore edilmesi ve Rumların Magosa'da, Güzel Yurt'ta ve Lefkoşa'da ayın yapmalarına izin verilmesi de olumlu katkı sağlayacaktır.

KKTC'de düzenlenen spor ve sanat etkinlikleri yanında 8 üniversitenin eğitim verdiği 70 bin öğrenci; Afrika ülkelerinden İran ve Afganistan'a varıncaya dek pek çok ülkede Türk tarafının temsilcisi olmaya adaydır.

Moğolistan, Çin ve Rusya'da **köklü Türk toplulukları yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır**. Mançurya'da bulunan 1500 civarında Kırgız Türk, Çince ve Moğolca konuşmaya zorlanmakta ve Türkçeyi unutmaktadır. Çin sınırları içinde yaşayan Müslüman ve Buda inancına sahip Sarı Oğurlar artık Sarı Oğurca'yı unutmak üzeredir. Rusya'da benzer pek çok Türk topluluğu öz dillerini unutmuştur ya da unutmak üzeredir. Turay ve Altay gençlerinin yüzde 70'i artık Türkçe konuşmamaktadır. Bu dillerin UNESCO tarafından yürütülen kaybolmakta olan diller gurubuna alınması için gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

Rusya ve Çin'de; eski kültür hazinelerini koruyan, Türk dünyasının ortak sembollerini barındıran **eski Türk yazıtları her geçen gün yok olmaktadır**. Bu tür eserleri korumak için yürütülen faaliyetler ve kitap çalışmaları desteklenmelidir. Bu tür faaliyetlerin sadece seçkinlerin ilgilendiği alanlar olmaktan çıkarılması ve halk tarafından benimsenmesi sağlanmalıdır.

Türk dünyası ile ilgili faaliyetlerden söz ederken bunun milliyetçi bir yanının bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Milliyetçilik modern dönemler için son derece elverişli ve etkili bir harekete geçirme, birleştirme ama aynı zamanda ayrıştırma aracı olmuştur. Bu nedenle söz konusu aracın dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Türk milliyetçiliği yayılcı bir söylemi başından beri reddetmiştir. Tek arzulanan şey dünyanın dört bir yanına dağılmış bulunan Türk dünyası mensuplarının demokratik ve insani şartlara uygun müreffeh bir hayat yaşamalarının teminidir.

Anadolu'da yaşayan eski kavimlerin temsilcisi olduğunu iddia eden kesimler, Türkleri bu toprakların işgalcileri olarak gösterme gayreti içerisindedirler. Bu durumun gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Bu noktada atılması gereken öncelikli adım; can alıcı sorunların üstesinden gelebilecek **güçlü devletin** korunmasıdır.

İkinci önemli adım ise **Anadolu kültürel mirasına özgüven içerisinde bir bütün ve asli varisler olarak sahip çıkmaktır**. Aksi takdirde kendilerini bu mirasın asli varisleri olarak sunan farklı kesimlerin kötü amaçlarından korunabilme imkânı yoktur. Bu noktada Anadolu ile ilgili olduğunu ileri süren diasporalar ile sağlıklı diyalogun sürdürülmesi gerekir ama en önemlisi Avrupa ve Amerika'da bulunan **Türk diasporasının güçlü desteğini her daim güçlü Türkiye'nin arkasında tutacak politikaların geliştirilmesidir**.

Almanya Türkiye'nin AB'ye girişine karşı çıkararak Cumhuriyet'in en büyük projesini baltalamaktadır. 3 milyondan fazla mensubu ile Türk diasporasının bulunduğu bir ülkede böyle bir durumun ortaya çıkabilmesi, diasporaya yönelik politikaların gözden geçirilmesinin ne kadar mühim bir zaruret olduğunu ortaya koymaktadır. Yahudi, Rum ve Ermeni lobilerinin Amerikan dış politikası üzerindeki etkileri bilinen bir gerçektir. Bu noktada Türkiye'nin AB politikaları ile ilgili yol gösterecek, sağlıklı politikalar üretilmesine katkı sunacak sağlam akademik kurumlara ve düşünce kuruluşlarına ihtiyaç vardır.

Milliyetçilik açısından resmî söylem hamaset olarak algılanabilmekte ve tek başına yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle **Türk milliyetçiliğinin varlığını sağlıklı bir zeminde koruyabilmesi güçlü bir orta sınıfın ve burjuvazinin varlığına bağlıdır**.

Türk diasporasının diğer diasporalardan en önemli farkı anavatandan/devletten muazzam bir beklenti içerisinde olmasıdır. Diğer diasporalar kendi kendilerine örgütlendikleri ve kelimenin tam anlamıyla birer sivil toplum örgütüne dönüştükleri halde, Türk diasporası devlet desteği beklemektedir. Böyle olmasındaki en önemli etken Türk diasporasının doğal yoldan gelişmesini engelleyen müdahalelerdir ki bunlar bazen Türk devleti eliyle, bazen ilgili ülke marifetiyle, bazen de daha geniş küresel politikalar üzerinden gelmektedir. Bu durum Türk diasporasının etkinliğini derinden etkilemekte ve azaltmaktadır. **Bu nedenle Türk diasporasının doğal örgütlenmesini engelleyen müdahalelere mahal verilmemesi ve diasporanın gerçek sivil toplum örgütü olarak örgütlenebilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır**.

Türk dizilerinin son dönemde Türk cumhuriyetlerinde ve diğer ülkelerde kazandığı yüksek izlenirlik oranları memnuniyet vericidir. Dizilerin temsil kapasitesi, kalitesi ve içeriği eleştirilebilir ama Türkiye'nin tanıtımı konusundaki katkısı inkâr edilemez. Bu nedenle Türk sinemasının geleceği ile ilgili çalışmalar güçlendirilmelidir.

Türkiye içerisinde yaşanan ideolojik ayrışmalar düşünce üretimine olumlu katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, “Her şeyin aşırısı tersine döner” düsturu gereği, **ideolojik ayrışmaların gereğinden çok daha derin olması Ülke’de farklı kesimlerin sahip olduğu birikimlerin sinerjiye dönüşmesini engellemekte ve kaynak israfına neden olmaktadır.**

Türk dünyasının İslam dünyası içerisindeki özel konumu nedeniyle **küresel düzeyde İslam ile ilgili olarak yaşanan tartışmalar Türk dünyasını doğrudan ilgilendirmektedir.** İslam bir takım hukuki yaptırımlardan ibaret değildir. **Türk dünyasının İslam medeniyeti içerisindeki tecrübeleri, İslam’ın diğer medeniyet mensupları nezdinde daha iyi tanıtılması için geniş imkânlar sunmaktadır.** Bunun için yapılması gereken en önemli şey kendi iç dünyamızdaki tartışmaların ve mücadelelerin kendi içimize hapsolmemizi gerektirecek kadar derinleşmesine izin vermemektir. Aksi halde ne Türk dünyasını ne de onun İslami tecrübelerini dış dünyaya anlatma imkânı bulunamayacaktır.

Özellikle Türkiye açısından bakıldığında, karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin yüzde 80’i Batı dünyası iledir. Bu nedenle Çin ve Rusya gibi ülkelerle ilişkiler Batı’nın bir alternatifi gibi sunulmamalı, Türk dünyasının kendi içerisindeki politikalar da Çin, Rusya, İran ve Hindistan gibi ülkeleri rahatsız etmeyecek şekilde düzenlenmelidir.

Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler Başkanlığı ve TİKA gibi kurumların faaliyetlerini yürütecek **personel belirlenirken; muhatap ülkenin dilini, kültürünü, siyasi yapısını ve felsefi temellerini iyi bilen vasıflı kişiler arasından objektif ilkeler ve kıstaslar çerçevesinde belirlenmesine özen gösterilmelidir.** Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumların devlet kurumu görüntüsünde sunulması; yürütülen faaliyetlerin muhataplarca salt propaganda olarak algılanmasına neden olabileceğinden, bu **kurumların sivil görünümünün daha belirgin olmasına dikkat edilmelidir.** Bu konuda Fulbright ve Dante gibi başarılı kurumların örnek alınması uygun olacaktır.

Türki cumhuriyetler arasındaki üniversiteler arasında özellikle **yüksek lisans ve doktora diplomalarının karşılıklı tanınması ve üniversiteler arası etkileşimin en üst düzeye çıkarılması** için gerekli adımlar atılmalıdır.

Ortak yazı ve iletişim dili oluşturulmalıdır. Özgünlükler korunmakla birlikte; anlaşacak kadar ortak dil oluşturulması, Türk dünyası arasındaki etkileşimin her alanda genişletilmesi ve derinleştirilmesi, birlikte çalışma iştiyaki için kaçınılmaz bir zarurettir.

Türkiye’de üretilen yıllık kitap sayısı (çeviriler dâhil) 50 bine erişmiştir. Bu, Türkiye’nin Fransa’ya yaklaştığı ama Almanya karşısında üçte bir oranında kaldığı anlamına gelmektedir. Türkçeden diğer dillere çevirilerde şu ana dek dünyanın yüzde yetmiş beşine ulaşılmıştır ama bu, Türkçe eserlerin aynı oranda okunduğu anlamına gelmemektedir. **Türkiye’de üretilen sanat ve edebiyatın dünyaya sunulması noktasında da çalışmaların geliştirilmesi gerekmektedir.**

Kültürel birikimimizin bütün renkleri ve tüm zenginliği ile tanıtılabilmesi ve sunulabilmesi için karar alıcıların ve uygulamacıların **daha kapsayıcı ve kuşatıcı bir tutum** içerisinde olmaları gerekmektedir. Türkiye’de resim, heykel gibi alanlarda farklı toplumsal kesimleri temsil eden, dünya çapında ses getiren sanatçılar yetişmiştir. Kültürel tanıtım faaliyetleri son dönemde gurur verici bir düzeye ulaşmıştır ancak dışarıda güçlü olmanın ön koşulu, öncelikle kendi içerisinde güçlü olmak ve bütünlüğü sağlamaktır.

Türkiye’de sanata ve sanatçıya bakışla ilgili daha verimli bir yaklaşımın geliştirilmesi ve bunun geniş kitlelere benimsetilmesi gerekmektedir. Sanatçı hangi dünya görüşüne sahip olursa olsun, toplum tarafından hoş karşılanmalı ve böyle bir ortamın oluşması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu durum, demokratik dönüşüm için de kaçınılmaz bir önkoşuldur.

Suriye’den Türkiye’ye sığınanların Ülke içerisindeki faaliyetleri, nerede nasıl yaşadıkları vb. konular belirsizlik görüntüsünden kurtarılmalı ve bu kişilerin ileriki dönemlerde Türkiye için sorun olabilecek bir ortama kaymaları engellenmelidir.

Son dönemde Alman Cumhurbaşkanı’nın Türkiye ziyaretindeki davranışları ve buna karşı geliştirilen politikalar dikkatle yorumlanmalıdır. Almanya’daki Türk vatandaşları, kısa vadeli iç ve dış politikalarından ötürü mağduriyet yaşamamalı, ilgili politikalar buradaki Türk diasporasının uzun vadeli öz çıkarlarını ve bunların Türkiye’ye olan uzun vadeli katkılarını gözeterek şekilde teenni ile belirlenmeli; Türkiye’nin AB nezdinde güvenilirliğini kaybetmesine ya da diasporanın bir bölümünün öz vatanları ile ilişkilerinin sorunlu hale gelmesine mahal verilmemelidir.

İran ile Türkiye arasında uzun yıllardır ciddi bir sınır sorunu yaşanmamıştır. Bununla birlikte **Batı dünyası ne zaman Türkiye’yi Doğu’dan sıkıştırma ve zor durumda bırakmak istese İran’a başvurmuştur.** Bu nedenle Batı - İran yakınlaşması Türkiye için pek çok alanda belirsizlikler doğurma potansiyeli taşımaktadır. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemlerde bu noktanın hassasiyetle gözetilmesi ve gereken önlemlerin alınması gerekir.

Türkiye, bölgesinde farklı taraflarla konuşabilme özelliğini korumalıdır. Bu, Türkiye'nin farklı yönelimlerini eş zamanlı olarak sürdürebilmesi için kaçınılmaz bir zarurettir.

T.C. Başbakanı tarafından Ermenilere dönük taziye mesajı çok olumlu yankı bulmuştur. Bunun bir devamı olarak **Türkiye toprakları içerisinde yaşamakta olan Ermenilere yurttaşlık hakları verilmesi ve 2015 için şimdiden bir adım atılması önerilebilir.**

Ermeni diasporası içinden kendilerini Türkiye'ye yakın hissedene kesimlere ve Türkiye karşıtı kesimlere karşı **kaderdaşlık temelinde farklı, uyumlu politikalar** geliştirilmesi gerekmektedir.

Üniversitelerimizin yumuşak güç konusunda rehberlik eden birer deniz feneri olarak hak ettikleri yeri almaları gerekmektedir. Bu noktada gençlerin bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

28 Mayıs 2014, Eskişehir